

การสร้างชุดการสอนวิชาภูมิศาสตร์สำหรับห้อง เรียนแบบศูนย์การเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่หก

นายชลิท พุทธิรักษา

002693

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

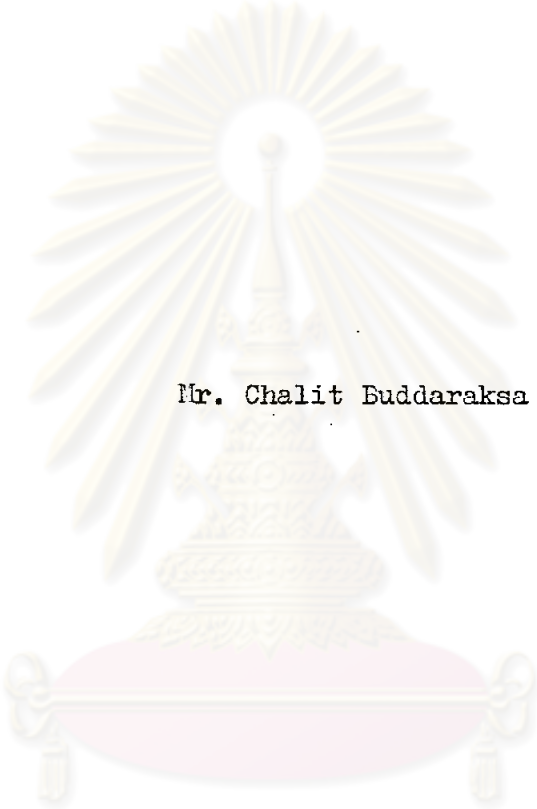
แผนกวิชา โสคหัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

I 15483167

CONSTRUCTION OF INSTRUCTIONAL PACKAGES FOR GEOGRAPHY
FOR PRATHOM SUKSA SIX LEARNING CENTER CLASSROOMS.

Mr. Chalit Buddaraksa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Audio - Visual Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

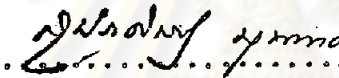
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การสร้างชุดการสอนวิชาภูมิศาสตร์สำหรับห้องเรียนแบบศูนย์กั้วเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่หก

โดย   นายธลิต์ พุทธิรักษา

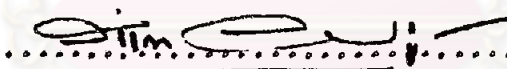
แผนกวิชา   โสภศาสตร์ศึกษา

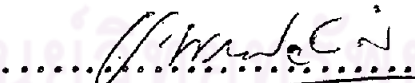
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

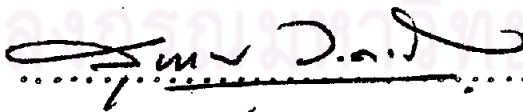
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ สำเภา วรวงูร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ วาคเขียน)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสร้างชุดการสอนวิชาภูมิศาสตร์สำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่หก

ชื่อผู้จัดทำ นายชลิต พุทธิรักษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

แผนกวิชา โสภศาสตร์ศึกษา

ปีการศึกษา 2521

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ คือ (1) เพื่อสร้างชุดการสอนวิชา
ภูมิศาสตร์สำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก และ (2) เพื่อหา
ประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 90/90

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาวิชาภูมิศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่หกออกเป็น 27 หน่วย แล้ว
เลือกมาสร้างชุดการสอนตามระบบการผลิตชุดการสอนแผนจุฬา จำนวน 4 ชุด คือ ชุดการ
สอนที่ 1 (หน่วยที่ 13) ประเทศญี่ปุ่นตอนที่ 1 เรื่อง "ประวัติศาสตร์ประเทศญี่ปุ่น, ที่ตั้ง
และขนาด ลักษณะภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ" ชุดการสอนที่ 2 (หน่วยที่ 14) ประเทศ
ญี่ปุ่นตอนที่ 2 เรื่อง "ประชากร, เชื้อชาติ, ภาษาของญี่ปุ่น, ศาสนา, การปกครองและ
การศึกษา" ชุดการสอนที่ 3 (หน่วยที่ 15) ประเทศญี่ปุ่นตอนที่ 3 เรื่อง "เมืองสำคัญของ
ญี่ปุ่น, การเกษตรกรรม, การอุตสาหกรรมและการประมง" ชุดการสอนที่ 4 (หน่วยที่ 16)

ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 4 เรื่อง "การคว่ำของญี่ปุ่น, การขนส่งและการคมนาคมติดต่อกับไทย, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและลักษณะที่แตกต่างและคล้ายคลึงกับไทย" แล้วนำชุดการสอน ทั้ง 4 ชุด ไปทดลองสอน เพื่อหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1 : 1) แบบกลุ่มเล็ก (1 : 10) และแบบภาคสนาม (1 : 100) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) จำนวน 40 คน ในการทดลองทุกครั้งนักเรียนต้องทำ (1) แบบทดสอบก่อนเรียน (2) การนำเข้าสู่บทเรียน (3) ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้และทำแบบฝึกหัดประจำหน่วยการเรียนรู้ (4) การสรุปบทเรียน และ (5) การทำแบบทดสอบหลังเรียน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ที่ตั้งไว้ และทดสอบความแตกต่างของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนบทเรียน โดยใช้ค่า (t - test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อาจจากการทดลอง ปรากฏว่าชุดการสอนทั้ง 4 ชุด มีประสิทธิภาพ 96.15/93.15, 96.50/92.75, 95.75/93.15, และ 97.40/94.75 ตามลำดับ แสดงว่าคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ ผลการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นทั้ง 4 ชุดนี้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Construction of Instructional Packages for
                                 Geography for Prathom Suksa Six
                                 Learning Center Classrooms

Name   Mr. Chalit Buddaraksa

Thesis Advisor   Associate Professor¹ Chaiyong Brahmawong, Ph.D.

Department   Audio - Visual communications

Academic Year   1978

ABSTRACT

Purposes:

The purpose of this study was twofold: (1) to construct instructional packages on Geography for Prathom Suksa Six learning center classroom, and (2) to find the efficiency of the completed instructional packages against the 90/90 criterion.

Procedures:

The content of Prathom Suksa Six Geography was divided in to be 27 units, four of which were selected to be constructed in the form of instructional packages based on Chula Plan model. These were Unit 13: Japan (Part 1) -Japan's history, location, size, land and climate; (2) Unit 14 : Japan (Part 2) -Japan's population, race, language, religion, administration and education, (3) Unit 15; Japan (Part 3) -Major cities, Agriculture, Industries and Fishery

and (4) Unit 16:Japan (Part 4) -Trades, Transportation & Communication with Thailand, Science and Technology focusing on differences and similarities between Thai and Japan. The completed packages were tried out to find their efficiency with 40 pupils of Prathom 6 in Samsen Kindergarten School Bangkok on (1) one-to-one basis, (2) small group basis, and (3) field test. At the beginning of each learning session, the pupils did the pretests; while studying, they did the exercise, and after completing, the posttests were administered. The data were computed (1) to determine the efficiency of each package basing on the 90/90 criterion, and (2) to find the significant difference of the process on pretest and posttest scores at the .01 level using the t-test.

Results:

The results of this study indicated that the four instructional packages were found efficient at 96.15/93.15, 96.50/92.75, 95.75/93.15 and 97.40/94.75 respectively indicating that each package was efficient at the set criterion of 90/90. The posttest scores of all packages were higher than the pretest scores at the .01 level indicating that the pupil's knowledge was significantly increased.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์โดยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์
ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์สุภาพ วาดเขียน
ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อทำการวิจัย ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์
ราศี ทองสวัสดิ์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)
ที่อนุญาตให้ใช้สถานที่ อุปกรณ์ ตลอดจนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากร
ในการทดลองสอน และอาจารย์ประมวล กังสะอาด ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการทดสอบ
เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ทัศนีย์ อ่ำสำอางค์ อาจารย์
ฉันท สันบุญ อาจารย์วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา และบุคคลอื่นอีกหลายท่าน จึงขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชลิต พุทธิรักษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ค
รายการแผนผังประกอบ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมุติฐานของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย	7
คำจำกัดความในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายและลักษณะของศูนย์การเรียนรู้	10
พัฒนาของการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้	11
ประเภทของศูนย์การเรียนรู้	13

การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน	17
ความเคลื่อนไหวการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนในประเทศไทย . . .	18
ลักษณะหลักสูตรและแผนการสอนที่เหมาะสมกับศูนย์การเรียน	24
การจัดสภาพห้องเรียนเพื่อใช้ประกอบการสอน	26
ขั้นตอนการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน	27
ข้อดีของศูนย์การเรียน	28
คุณค่าของศูนย์การเรียน	29
บทบาทของศูนย์การเรียนในอนาคต	32
บทบาทของครู	33
บทบาทของนักเรียน	34
สื่อการสอน	35
ความหมายของสื่อการสอน	35
ประเภทของสื่อการสอน	36
สื่อการสอนกับการเรียนรู้	38
การเลือกสื่อการสอน	39
คุณค่าของสื่อการสอน	40
สื่อประสม	41
ลำดับขั้นการออกแบบการใช้สื่อประสม	42
ประโยชน์ของสื่อประสม	43
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอน	44
การจัดกลุ่มนักเรียน	45
ลักษณะการเรียนรู้ควยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	45
ลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	46
บทบาทของครูผู้สอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	47

กิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	47
ชุกการสอนกับกิจกรรมในศูนย์การเรียน	50
ชุกการสอน	50
แนวความคิดผลิตชุกการสอน	51
พัฒนาการของชุกการสอนในประเทศไทย	53
ประเภทของชุกการสอน	54
องค์ประกอบของชุกการสอน	55
ระบบการผลิตชุกการสอนแผนจุฬา	57
การกำหนดเกณฑ์เพื่อวัดประสิทธิภาพของชุกการสอน	60
คุณค่าของชุกการสอน	62
หลักเกณฑ์ในการสอนวิชาภูมิศาสตร์	64
การสอนวิชาภูมิศาสตร์ในระดับประถมศึกษา	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย	73
ศึกษาและรวบรวมข้อมูลขั้นเตรียมการวิจัย	73
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	75
การสร้างเครื่องมือวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
การรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1 : 1)	84

บทที่

หน้า

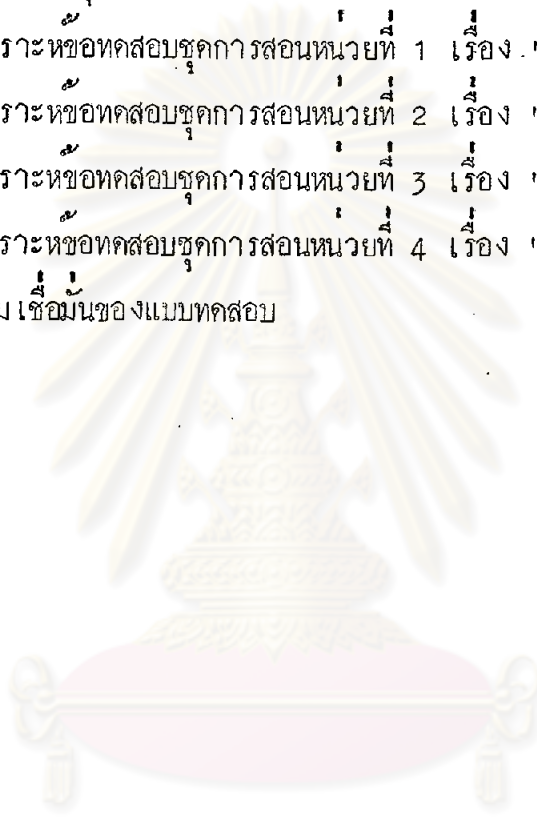
การทดลองแบบกลุ่ม เล็ก (1 : 10)	90
การทดลองภาคสนาม (1 : 100)	95
5 สรุปผลการวิจัยและขอ เสนอแนะ	97
ผลการวิจัย	99
อภิปรายผลการวิจัย	100
ขอ เสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	110
ประวัติการศึกษา	353

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. คะแนนการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งข้อหนึ่ง (1:1) ชุดการสอนชุดที่ 1 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 1"	86
2. คะแนนการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งข้อหนึ่ง (1:1) ชุดการสอนชุดที่ 2 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 2"	87
3. คะแนนการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งข้อหนึ่ง (1:1) ชุดการสอนชุดที่ 3 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 3"	88
4. คะแนนการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งข้อหนึ่ง (1:1) ชุดการสอนชุดที่ 4 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 4"	89
5. คะแนนการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:10) ชุดการสอนชุดที่ 1 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 1"	91
6. คะแนนการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:10) ชุดการสอนชุดที่ 2 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 2"	92
7. คะแนนการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:10) ชุดการสอนชุดที่ 3 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 3"	93
8. คะแนนการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:10) ชุดการสอนชุดที่ 4 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 4"	94
9. เปรียบเทียบคะแนนรอยละก่อนเรียนและหลังเรียนของชุดการสอนทั้ง 4 ชุด	96
10. คะแนนทดสอบหาประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) ชุดการสอนชุดที่ 1 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 1"	111
11. คะแนนทดสอบหาประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) ชุดการสอนชุดที่ 2 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 2"	112
12. คะแนนทดสอบหาประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) ชุดการสอนชุดที่ 3 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่น ตอนที่ 3"	117

ตารางที่	หน้า
13 คะแนนทดสอบหาประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) ชุดการสอนชุดที่ 4 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่นตอนที่ 4"	120
14 ผลการวิเคราะห์หอดสอบชุดการสอนหน่วยที่ 1 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่นตอนที่ 1"	134
15 ผลการวิเคราะห์หอดสอบชุดการสอนหน่วยที่ 2 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่นตอนที่ 2"	134
16 ผลการวิเคราะห์หอดสอบชุดการสอนหน่วยที่ 3 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่นตอนที่ 3"	135
17 ผลการวิเคราะห์หอดสอบชุดการสอนหน่วยที่ 4 เรื่อง "ประเทศญี่ปุ่นตอนที่ 4"	135
18 การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ	140

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนผังประกอบ

แผนผังที่	หน้า
1. ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้	13
2. ศูนย์การเรียนรู้ในห้องเรียน	14
3. ศูนย์การเรียนรู้สำหรับครู	15
4. หลักของการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	49
5. แบบจำลองระบบการผลิตชุดการสอนแผนจุฬา	59
6. การกระจายของจุดกราฟแสดงถึงความยากง่ายและอำนาจจำแนก ของชุดการสอนหน่วยที่ 1	136
7. การกระจายของจุดกราฟแสดงถึงความยากง่ายและอำนาจจำแนก ของชุดการสอนหน่วยที่ 2	137
8. การกระจายของจุดกราฟแสดงถึงความยากง่ายและอำนาจจำแนก ของชุดการสอนหน่วยที่ 3	138
9. การกระจายของจุดกราฟแสดงถึงความยากง่ายและอำนาจจำแนก ของชุดการสอนหน่วยที่ 4	139